

Misc. Ess. I, 386. — 3) *Luftraum, die freie Luft, Aether* NAIGH. 1, 3. AK. 1, 1, 2, 2. 3, 4, 1, 2. H. 163. व्यायान्द्रवो व्यायानाकाशात् ÇAT. BR. 10, 6, 3, 2. अस्मिन्नाकाशे श्येनो वा सुपर्णो वा विपरित्य 14, 7, 1, 19 (= BRH. ÂR. UP. 4, 3, 19). 3, 5, 4, 6, 6, 1. 7, 10 (= BRH. 2, 3, 10. 3, 7, 12). TAITT. UP. 1, 3, 1. n. M. 1, 75. 10, 104. JĀGŪ. 3, 144. BHAG. 13, 32. R. 1, 44, 23. 3, 29, 7. 4, 31, 23. 38, 34. 6, 70, 29. BHARTṚ. 3, 89. — M. 1, 76. 3, 90. 4, 184. N. 19, 22. SUÇR. 1, 91, 13. 151, 3. — आकाशगं durch den Luftraum gehend R. 2, 33, 8. आकाशगो नदीम् (die Gaṅgā) 1, 44, 5. आकाशगो गङ्गा 1, 38, 7. आकाशगङ्गा 4, 44, 61. MBH. 3, 10909. RAGH. 1, 78. आकाशगता वाणी (vgl. आकाशवाणी) VID. 112. आकाशचारिन् KATHĀS. 20, 179. आकाशगति PĀNĪKĀT. 114, 21. आकाशगमन Verz. d. B. H. 193 (28). आकाशगामित No. 903. आकाशयान ÇĀK. 77, 1. 97, 1. आकाशपत्र KATHĀS. 23, 214. Eine Rede, die von einer die Bühne nicht betretenden Person gesprochen wird, deutet man im Drama durch die scenische Bemerkung आकाशे im Luftraume an, ohne irgend eine Person zu nennen, MRĀĪH. 32, 18. 40, 8. ÇĀK. 31, 7. 41, 23. 52, 16. 101, 5. आकाशे गीयते 39, 6. Eine solche Rede heisst आकाशभाषित oder auch schlechtweg आकाश n. Sch. zu ÇĀK. 31, 7. — Der Aether ist nach indischer Anschauung das fünfte Element und der Vermittler des Schalls, vgl. COLEBR. Misc. Ess. I, 243. 268. 273. 373. 398. MÜLLER in Z. d. d. m. G. 2, 19. fg. BURN. Intr. 497. Lot. de la b. l. 313. Die Bedeutung Brahma bei WILS. mag aus Stellen wie KHĀND. UP. 7, 12, 2: स य आकाशं ब्रह्मेत्युपास्ते gefolgert worden sein.

आकाशकला (आ० + क०) f. *Horizont (Gürtel des Luftraums)* WILS. आकाशगर्भ (आ० + ग०) m. N. pr. eines Bodhisattva VJUTP. 21. SUVARNAPR. in Mém. VI sér. I, 223. 243 (an beiden Orten ०र्भि).

आकाशचमस (आ० + च०) m. *Mond (Schale mit Aether)* H. ५. 12.

आकाशजननिन् (आ० + ज०) m. *ein Guckloch, eine Schiesscharte in einer Mauer* RĀGĀDHARMA im ÇKDR.

आकाशदीप (आ० + दीप) m. *eine Laterne, die zu Ehren der Lakshmi oder Kṛṣṇa's an besondern Tagen in freier Luft an einen Dachbalken gehängt wird,* ÇKDR.

आकाशप्रतिष्ठित (आ० + प्र०) m. N. pr. eines Buddha Lot. de la b. l. 113.

आकाशमय (von आकाश) adj. *aus Aether bestehend* ÇAT. BR. 14, 7, 2, 6 = BRH. ÂR. UP. 4, 4, 5.

आकाशमांसी (आ० + मांसी) f. *Narde, Nardostachys Jatamansi* (जटा-मांसी) DC., RĀGĀN. im ÇKDR. — Vgl. अश्रमांसी.

आकाशमूली (von आ० + मूल) f. N. einer Pflanze, *Pistia stratiotes* (कुम्भिका u. s. w.), HĀR. 112.

आकाशरत्निन् (आ० + र०) m. *Wärter auf einer Mauer* RĀGĀDHARMA im ÇKDR.

आकाशवत् (von आकाश) adj. *einen Raum einnehmend, geräumig, ausgespreizt:* स य आकाशं ब्रह्मेत्युपास्त आकाशवतो वै स लोकान्प्रकाशवतो ऽसंबाधानुगुणायवतो ऽभिमित्यति KHĀND. UP. 7, 12, 2. आकाशवती-भिरङ्गुलिभिरपिद्ध्यत् ÇĀK. ५. 3, 5.

आकाशवल्ली (आ० + व०) f. *Cassyta filiformis L., eine parasitische Schlingpflanze,* RĀGĀN. im ÇKDR.

आकाशवाणी (आ० + वा०) 1) f. *eine Stimme vom Himmel* TRIK. 2,

2, 26, im Inhaltsverz. Vgl. आकाशगता वाणी VID. 112. — 2) m. N. pr. Verfasser eines HANUMATSTOTRA Z. d. d. m. G. 2, 342, No. 200, d.

आकाशसलिल (आ० + स०) n. *Regen* RĀGĀN. im ÇKDR.

आकाशस्फटिक (आ० + स्फ०) m. *Luftcrystal*, von dem es zwei Arten giebt, den Sūrjakānta und den Kāndrakānta, VĀKĀSP. zu H. 1068. — Vgl. खस्फटिक.

आकाशानन्त्यायतन (आ०-आन० + आय०) n. *Ort der Unendlichkeit des Raums*, N. einer Welt bei den Buddhisten, Lot. de la b. l. 811.

आकाशीय (von आकाश) adj. *dem Aether eigen* SUÇR. 1, 151, 5. 17.

आकाशेश (आ० + ईश) m. 1) *Gebiet der Luftraums*, ein Bein. Indra's.

— 2) in der Gerichtsspr. *eine hilflose Person (die nur über die Luft zu verfügen hat), ein Kind, ein Weib, ein Armer oder Kranker* WILS.

आकाशय (von आकाश) adj. *im Luftraum befindlich* gaṇa दिगादि zu P. 4, 3, 54. Accent eines darauf ausgehenden comp. gaṇa वर्यादि zu 6, 2, 131.

आकिंचने (von अकिंचन) n. *Mangel an jeglichem Besitz, Armuth* gaṇa पृथ्वदि zu P. 5, 1, 122.

आकिंचन्य (wie eben) n. dass. MBH. 3, 13994.

आकिदत्ति und आकिदत्तीय N. pr. eines Kriegerstammes und dessen Oberhaupts gaṇa दामन्यादि zu P. 5, 3, 116.

आकीम् (2. आ + encl. कीम्) NAIGH. 3, 12. gaṇa चादि; praep. von — her, mit dem abl.: आकीं सूर्यस्य रोचनात् R. 1, 14, 9.

आकीर्ण s. u. कर्, किरति mit आ.

आकुञ्चन (von कुञ्च् mit आ) n. *das Biegen, Beugen, Zusammenziehen* (von Gliedmaassen, Gegens. Ausstrecken) SUÇR. 1, 84, 13. 98, 7. 354, 1. eine der 5 Grundbewegungen BHĀSHĀP. 5. Z. d. d. m. G. 6, 13.

आकुर्वती (von कर्, करोति mit आ) f. N. pr. eines Felsens R. 2, 71, 3.

आकुल 1) adj. f. आ AK. 2, 8, 2, 67. 3, 2, 21. 4, 192. TRIK. 3, 3, 380. H. 366. 1472. a) *erfüllt, voll, überhäuft von Etwas;* mit dem instr.: तथा तैरुपपत्तिश्च प्रतिपदिद्वय — आकुला सा सभा तात भवति स्म MBH. 2, 475.

भर्तृशेकिन चाकुला R. 3, 63, 4. कृत्यैस्तस्य (von Pflichten gegen ihn) प्रति-

त्तणमाकुला ÇĀK. 94. gewöhnlich am Ende eines comp. उत्सवः — जनाकुलः R. 1, 19, 11. गोकुलाकुल 2, 46, 17. 50, 9. मृगपतिगणकुल 3, 74, 8.

VIÇV. 4, 12. आब्यधूमाकुल R. 3, 17, 18. VIÇV. 6, 18. तस्यालापिकुलकुलाकुलतरे श्रेत्रे AMAR. 81. सागरं प्रचलद्द्रुमिमालाकुलम् BHARTṚ. 2, 4, 3, 41. वाप्याकुलो वाचम् N. 4, 18. पतिशोकाकुला 16, 11. विस्मया० R. 4, 50, 14. भया०

HIT. 18, 11. VID. 107. स्नेहा० 179. हृष्या० 50. कोया० KATHĀS. 1, 43. पिपासा० PĀNĪKĀT. 9, 11. घर्माकुल HIT. 42, 14. द्रव्याभिलाषाकुल I, 204. In

vielen von diesen Beispielen spielt die Bedeut. schon nach b. hinüber. — b) in Verwirrung oder Unordnung gerathen, aus seinem natürlichen Zustande gebracht, verwirrt (übertr.): आकुलकेशान् R. 3, 38, 45. आकुलो

नगरो क्वा 5, 34, 1. तानाकुलान्द्रुव विश्रामित्रास्त्रमोक्तितान् VIÇV. 3, 1. कृत्तिकृत्तपरिक्लिष्टामाकुलो पविनीमिव R. 5, 21, 15. आकुलावती

तमसाम् (N. pr. eines Flusses) 2, 46, 28. अश्रुपूर्णाकुलेत्तण BHAG. 2, 1. अत्याकुलं कथयसि MRĀĪH. 130, 8. शोकसागरमध्यस्था दृष्ट्या कारणमाकुलः

MBH. 3, 17304. KATHĀS. 12, 183. 13, 161. आकुलिन्द्रय R. 1, 1, 52. 3, 79, 1. इत्याह्ववृत्तप्रतर्कमपरिच्छेदाकुलं मे मनः ÇĀK. 106. कौतुकाकुलचेतम् ÇUK.

43, 18. सचित्ताकुलम् (सचित्त + आ०) ÇĀK. 32, 2. विह्वलाकुल VID. 29. — 2)